



آنچه درباره برگزاری جشن و انجام اعمال عید... الاکبر
بر اساس روایات و احادیث باید بدانیم

بخوان سرود ولایت که عید اهل ولاست

حمیده ذاکری^۱ | در جهان هر چیزی برای خودش معنایی دارد. روزها، ماه‌ها، سال وساعت و شب و روز در نظام خلقت جایگاه مشخصی دارند و خداوند متعال برای هر کدامشان منزلی در نظر گرفته است. عید غدیر رحم یکی از این روزهاست که خدایکی از بزرگ‌ترین نعمت‌ها را به ما بخشیده. دین خودش را برای ما به حد اعلای خود رسانده. این روز را برجسته کرده و در بین اعیاد مهم اسلام قرارش داده است. برای اینکه بدانیم در شأن این عید... الاکبر چگونه رفتار کنیم به احابت، روایات و همچنین به اعمال ائمه اطهار^۲ و بزرگان دین نظر کرده‌ایم که مشروحی از آن را در ادامه می‌خوانید.

روز غدیر، روز تبسم

امیرالمؤمنین^۳ که صاحب اصلی این روز مبارک هستند، در خطبه‌ای درباره این روز آن را نعمتی از جانب پروردگار بیان کرده‌اند و درباره آن فرموده‌اند: «رحمت خدا بر شما باد! پس از پایان این تجمع، به خانه‌ها برگردید و به خانواده خود، وسعت و گشایش دهید و به برادران خود نیکی کنید و خداوند را بر نعمتی که ارزانی‌تان کرده، سپاس گویند. باهم باشید. تا خداوند هم متحدتان سازد. به یکدیگر نیکی کنید. تا خداوند هم الفت شما را پایدار کند. از نعمت الهی به یکدیگر هدیه دهید. آن‌گونه که خداوند بر شما منت نهاده و یادش آن را در این روز چندین برابر عیدهای گذشته و آینده قرار داده است. نیکی در این روز ثروت را می‌افزاید و عمر را طولانی می‌کند. ابراز عاطفه و محبت به هم‌دین‌روز، موجب رحمت و لطف خدا می‌شود...»



آماده عید شویم

از آنجایی که در این روز مراسم خانوادگی انجام می‌دهیم سفارش شده در این روز معطر باشیم. برای این عید مانند سایر اعیاد به فکر لباس مناسبی باشیم. امام صادق^۴ فرمودند: در روز غدیر لازم است مؤمن پاکیزه‌ترین و فاخرترین لباس خود را بپوشد. امام رضا^۵ فرمودند: روز غدیر روز زینت است. کسی که برای روز غدیر زینت کند خداوند همه گناهان کوچک و بزرگش را می‌آمرزد. فرشتگانی به سویش می‌فرستد تا حسنات او را بنویسند و تا عید غدیر سال بعد بر درجات او بیفزایند. در روایات آمده است ایشان در این روز برای بعضی از افراد لباس نو و کفش و انگشتر می‌فرستادند.



این نعمت را شکر کنیم

فрат بن احنف می‌گوید: به امام صادق^۴ عرض کردم: «آیا مسلمانان عیدی برتر از عید فطر و قربان و جمعه و روز عرفه دارند؟ فرمود: آری!... آن روز، روزی است که پیامبر اکرم^۶ علی^۷ را به عنوان هادی امت نصب کرد و این آیه (الیوم اکملت لکم دینکم و اتممت علیکم نعمتی و رضیت لکم الاسلام دنیا) نازل شد و دین کامل گشت و نعمت خدا بر مومنان، تمام شد. گفتم: در آن روز، چه کاری سزاوار است که انجام دهیم؟ فرمود: آن روز، روز عبادت و نماز و شکر و حمد خداوند و شادمانی است. به خاطر منتی که خدا بر شما نهاد و ولایت ما را قرار داد. دوست دارم که آن روز را روزه بگیرید.»



شاد باشیم

امام صادق^۴ فرمود: روز غدیر روز خوشحالی و شادی است. شادی در روز غدیر جزو اعمال توصیه شده است. در این خصوص امام رضا^۵ فرمودند: روز غدیر روز تبسم به روی مؤمنین است. کسی که در این روز به روی برادر مؤمنش تبسم کند، خداوند، در روز قیامت، نظر رحمت به او می‌افکند. هزار حاجتش را برآورده ساخته و قصری از در سفید برایش بنا می‌کند و صورتش را زیبا می‌سازد. همچنین امام علی^۷ در خصوص ابراز شادمانی در این روز فرموده‌اند: در برخوردها شادی را آشکار کنید. شاید ندانید که اشتی کردن و بخشیدن یکدیگر جزو اعمال این روز است که از سوی ائمه سفارش شده است.



در خانه

حال و هوای خانه را با مرتب کردن و تغییر دکوراسیون منزل عوض کنید.

از چند روز قبل با اهل خانه مشورت کنید و چند پیشنهاد برای روز عید جلو آن‌ها بگذارید.

دید و بازدید عید را به جای آورید و روز عید به دیدار بزرگ‌ترها و سادات بروید.

با انتخاب کودکان نذری را یک شیرینی یا غذا در نظر بگیرید و آن را با هم درست کنید و در میان همسایه‌ها نیز پخش کنید.

آویز و تزئینات منزل درست کنید. با کمک چند کاغذ رنگی و نخ شرشره کتیبه درست کنید و جلو در منزل یا در خانه آویزان کنید.

مفهوم سید و سادات را به بچه‌ها توضیح دهید و درباره آن صحبت کنید.

به اهل منزل عیدی‌هایی که دوست دارند با نشانه‌ای که از این عید باشد، بدهید.

برای کودکان چند کتاب و پویانمایی مرتبط با مفهوم عید غدیر خم تهیه کنید.



برخی اعمال روز عید غدیر

زیارت

زیارت امام علی^۷ در این روز توصیه شده است. امام رضا^۵ به احمد بن محمد بن ابی نصر بنظمی فرمودند: ای فرزند ابونصر، هر کجا بودی در روز غدیر کنار قبر امیرمؤمنان^۳ حاضر شو! همانا خداوند در این روز گناه شصت سال مرد و زن مؤمن را می‌آمرزد. به درستی که پروردگار در این روز دو برابر آنچه در ماه رمضان، شب قدر و شب عید فطر آزاد می‌کند، می‌رهاند. برای این روز چند زیارت نقل شده است:

زیارت اول: زیارت «امین...» که بعضی از بزرگان آن را به عنوان زیارت مخصوص این روز نقل کرده‌اند.

زیارت دوم: زیارتی که امام حسن عسکری^۸ آن را از پدر بزرگوارشان نقل می‌کنند و کیفیت آن چنین است: وقتی اراده زیارت حضرتش را کردی نخست بر در آن قبه شریفه بایست و اذن دخول بخواه. خوب است اذن دخولی که با جملات «اللَّهُمَّ اِنِّی وَ قَفْتُ عَلَی بَابِ مِنْ ابْوَابِ یُبْنِیْتُ بِیْکَ، صَلَوَاتُکَ عَلَیْهِ وَآلِهِ...» شروع می‌شود خوانده شود.

زیارت سوم: زیارت کوتاهی است که سید بن طاووس در اقبال از امام صادق^۴ برای روز غدیر نقل کرده است و آن‌ها که فرصت زیارت طولانی قبل را ندارند می‌توانند به خواندن این زیارت اکتفا کنند. امام می‌فرمایند: اگر در روز غدیر در مشهد مولای ما امیرمؤمنان^۳ حضور داشتی بعد از نماز، با نزدیک شدن به قبر ایشان و اگر در شهرهای دیگر می‌باشی، بعد از نماز با اشاره به قبر ایشان بخوان: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَی وَلَیِّکَ وَآخِی نَبِیکَ، وَوَزیره وَخَبِیبه وَخَلِیله...»

نماز و دعای امام صادق^۴

روز غدیر، دو رکعت نماز بخوانید.

پس از نماز به سجده بروید و صد مرتبه خدا را شکر کنید (مثلاً بگو: شُکراً لَیْله).

بعد از آن سر از سجده بردار و این دعا را بخوان: «اللَّهُمَّ اِنِّی اَسْئَلُکَ بِاَنَّ لَکَ الْحَمْدُ، وَحَدَّکَ لَا شَرِیکَ لَکَ، وَآنَّکَ وَاجِداً حُدَّ...».

پس از آن بار دیگر به سجده بروید و صد مرتبه «الحمد لله» و صد مرتبه «شُکراً لله» بگویید.

نکته: مرحوم محدث قمی می‌گوید: بهتر است که این نماز نزدیک ظهر انجام شود که مقارن منصوب شدن حضرت علی^۷ به خلافت بوده است.

تبریک و تهنیت بگویم

بر اساس روایات درباره عید غدیر، پیامبر^۶ نخستین شخصی بودند که این روز را با شادی و تهنیت عزیز شمردند و روایتی درباره آن فرمودند: «به من تهنیت بگویید، به من تهنیت بگویید». بر این اساس در سیره اهل بیت در خصوص چگونگی پاسداشت این روز روایات متعددی وجود دارد که به اهمیت این عید و فضیلت تبریک و تهنیت گفتن در این روز به یکدیگر پرداخته است. امام صادق^۴ شیوه تهنیت گفتن در روز غدیر را چنین آموزش داده و فرموده‌اند: «وقتی یکدیگر را ملاقات کردید، بگویید: سپاس خدای را که ما را به این روز گواهی داشت و ما را از مؤمنان و کسانی قرار داد که به پیمان و میثاقی که درباره والیان امرش و برپادارندگان قسط و عدالتش از ما گرفته است وفا کردیم و ما را از انکار کنندگان و تکذیب کنندگان رستاخیز قرار نداد.»



جشن خانگی برگزار کنیم

دید و بازدید و صله رحم یکی از اعمال توصیه شده برای عید غدیر است. از آنجایی که تهنیت و شادباش در این روز نیز توصیه شده است شما با یک تبر می‌توانید دو نشان برنید و با برگزاری جشن ساده در خانه هر دو عمل را انجام دهید. تصور کنید قرار است در خانه‌تان مولودی برپا شود، چه کار می‌کنید؟ قطعاً به پوشیدن بهترین لباس فکر خواهید کرد، چند روز قبل خانه را تمیز و مرتب می‌کنید، وسایل مورد نیاز برای پذیرایی از مهمان‌ها را خریده و خانه را تزئین می‌کنید. در کنار این‌ها خوب است به فکر یک کار فرهنگی هم باشید و با آماده کردن یک بسته فرهنگی که می‌تواند تعدادی از احادیث درباره تکریم عید غدیر باشد، برای اخیای این روز سنگ تمام بگذارید.



نذری بدهیم

می‌دانیم یکی از اعمال روز غدیر روزه است. همچنین در این روز اطعام از جانب ائمه توصیه شده است. با این حساب چه چیزی بهتر است از برگزاری یک مهمانی و افطاری ساده با حضور اقوام و آشنایان. در روایتی از امام رضا^۵ نقل شده است که ایشان در روز غدیر عده‌ای را برای افطار مهمان می‌کردند. در این باره امام صادق^۴ می‌فرمایند: غذا دادن به یک مؤمن در روز عید غدیر ثواب اطعام یک میلیون پیامبر و صدیق (در رأس آن‌ها خود ائمه معصومین) و یک میلیون شهید (در رأس آن‌ها حضرت عباس^۹ و شهدای کربلا) و یک میلیون فرد صالح در حرم خداوند را دارد. (بحار ج ۶، ص ۲۴۳)



هدیه و عیدی بدهیم

عیدی دادن سادات سنتی است که در این روز برای ما به یادگار مانده است. با این همه، دیگر افراد هم می‌توانند در این روز به قصد گرمای داشتن آن، همان‌طور که امیرالمؤمنین^۳ توصیه کرده است به دیگران به خصوص فرزندان، افراد خانواده و آشنایان عیدی بدهند. صدقه و احسان در این روز مستحب است. در روایات آمده است که امام رضا^۵ در عید غدیر احوال بستگان و اطرافیان خود را تغییر می‌داد و وضع تازه‌ای در آن‌ها ایجاد می‌کرد. ایشان در این باره فرموده‌اند: «روز غدیر روزی است که خدای متعال در مال کسی که خدا را عبادت کند و بر خانواده، خویشان و برادران ایمانی‌اش توسعه دهد فزونی پدید می‌آورد.»

